

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNAST STRANÁCH.

Predplatná cena:

Na celý rok — — 4 koruny — hal.
 Na pol roka — — 2 " — "
 Na štvrt roka — — 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor:

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
 páp. komorník.

Majiteľ a vydavateľ:

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo:

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
 Sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
 ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stípcového
 nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Jeho svätosť pápež Pius X. z príležitosti zlatej omše.

Turice.

Tri vznešené obrazy predstavujú sa našemu oku behom cirkevného roku. Sú oni všetky tri krásne a prehlbokej významnosti, ako dielo najdokonalejšieho majstra, totiž Ježiša Krista. Tieto tri vznešené obrazy sú naše najväčšie sviatky: Vianoce, Veľká noc a sviatok zoslania Ducha svätého, alebo Turice. Slabý dych života, aký s návratom slnka fažko badáme v prírode na Vianoce, keď o Veľkej noci objavil nám viditeľné stopy svojho jestvovania, v úplnej činnosti predstavuje sa nám na Turice. Pokoj a mrtvosť v prírode ubly čilému životu; semiačko do matky zeme vložené rozlúšťa svoju kôrku a po všetkých stranách prúdi sa život, vždy dľa jedného a totožného poriadku a pravidla, ktoré my síce povrchne zákonami prírody menujeme, ktoré ale ako nezmentelný zákon božský Stvoriteľ ustanovil mohutným slovom: «Staň sa!» Na tomto zákone zakladá sa celý život prírody. I ponevác život spomínáme, povážme v prvom rade náš vlastný život duševný, ako on v duši našej pôsobí a ako prejavuje sa kolo nás v ľudskej spoločnosti.

Keď sa kolo nás rozhliadneme a vidíme nemiernu veľký počet takých katolíkov, čo nemajú smelosti a odhodlanosti svoju vieru verejne vyznávať a komukoľvek do očí povedať, že sú katolíci, nevdojak prídu nám na myseľ časy apoštolov. Malá hrbka mužov nachodila sa v Jeruzaleme a z bázne pred židmi pri zatvorených dverách radila sa o tom, ako by najrýchlejšie rozširovali učenie Pána: «i stal sa rýchle zvuk z neba jako prichádzajúceho vetra prudkého a naplnil celý dom, kde sedeli. I ukázaly sa im rozdelené jazyky jako oheň a posadily sa na každom z nich a naplnení sú všetci Duchom svätým a počali mluviť rozličnými jazykmi, ako im Duch svätý dával mluviť. Boli ale v Jeruzaleme židia, muži nábožní zo všetkých národov, ktoré pod nebom sú. A keď sa stal ten hlas, shromáždilo sa množstvo a divili sa, lebo slyšali jedonkaždý, že oni mluvia jazykom jeho. I zdesili sa všetci, rieknuť: zdáľž nie sú všetci títo, ktorí mluvia, Galilejci? a ako z nás jedenkaždý slyšíme jazyk svoj, v ktorom sme sa narodili? Slyšíme mluviť jazykmi našimi veľké veci Božie». (Skut. Ap. 2, 2. 4.) Jedenášt bojazlivých

rybárov galilejských premenilo sa v tom okamžení na najzmužilejších a najdokonalejších hlásateľov učenia Pána. «V tých dňoch otvoriac Peter ústa svoje, riekol; muži bratia! nám prikázal Pán kázať ľudu svedoctvo: že on je, ktorý ustanovený je od Boha, sudca živých a mŕtvych. Jemu všetci proroci svedoctvo vydávajú, že odpustenie hriechov vezmú skrze meno jeho všetci, ktorí veria v ňom. A keď ešte mluvil Peter slová tieto, vstúpil Duch svätý na všetkých, ktorí poslúchali slová. I zadivili sa z ohriezky veriaci, ktorí boli prišli s Petrom, že i na pohanov milosť Ducha svätého je vyliata. Lebo slyšali ich mluviacich jazykmi a velebiacich Boha. Vtedy odpovedal Peter: môže kto zabrániť vodu, aby títo pokrstáni neboli, ktorí Ducha svätého prijali jako my? I rozkázal ich pokrstiť v mene Pána našeho Ježiša Krista». (Skut. Ap. 10, 41.)

Medzi dobou apoštolov a medzi nami leží obdobie blízko dvetisíc rokov a pred okom našim rozvíňuje sa skoro podobný obraz, aký ho bolo vidieť za časov apoštolov. Bojazlivosť, ostýchavosť, neodhodlanosť spatrujeme tokmer vo všetkých vrstvách katolíkov. Ako zbojník žandárov, tak sa nejedon katolík bojí toho, že sa svet o ňom dozvie, že aj on je katolíckeho náboženstva. Premnohí sú zase katolíci, ale len na oko. V srdci nemajú žiadnej viery. Iní sa zas vystatujú ako «dobrí» katolíci, pri tom ale za milostné slovo vysoko postavených, za osobný zisk a prospech hotoví sú bárs kedy svoje náboženské presvedčenie, vieru, ba i sám plášť Krista Pána predať. Lahostajnosť, chúlivosť, neodhodlanosť premnohých katolíkov vidieť predovšetkým za prítomných časov.

Vodcovia katolíkov a na jejích čele kardinál knieža primas Uhorska, všetci arcibiskupi a biskupovia za najpotrebnejšiu vec ku vyslobodeniu katolíkov z pod jarma židovstva, freimaurerov, socialdemokratov a iných privržencov moderného pohanstva uznávajú, odporúčajú, živým slovom a na písme Jednotu Katolíckeho Ľudu. Čo tu ale vidíme? Premnohí boja sa ešte aj teraz do tejto Katolíckej Jednoty vstúpiť. Či sú to mužovia? Či sú to odhodlaní katolíci? Či sú hodni nosiť meno katolíka a tej svätej vody, ktorou niekedy boli pokrstení? Nachodia sa zas takí pomýlení katolíci, ktorí doprosta hovoria a píšú: že oni Katolíckej Jednoty nepotrebujú, bo

vraj na čele tej Jednoty stojí ten a ten katolícky vodca, celá tá Jednota je vraj v rukách biskupov. Nuž kto že má stáť na čele Katolíckej Jednoty, keď nie mužovia katolíckeho presvedčenia? Kto má spravovať Katolícku Jednotu keď nie biskupi? Rozumy, takéhoto smýšľania katolíkov neosvietil ešte Duch svätý. Blúdia oni vo tmách ako židovstvo a pohanstvo pred príchodom Pána a zoslaním Ducha svätého. Od takých katolíkov nech aj zachráni tento svet všemohúci Pán Boh.

Duch svätý zostúpil na učedníkov Pána a oni prevládali celý svet. S pomocou Ducha svätého utvoríme aj my Jednotu Katolíckeho ľudu v Uhorsku. Príď teda, ó Bože, Duchu svätý, udel nám plnosti tvojich milostí, daj nám sily a zmužlosti, aby sme pravdu poznajúc a bludu sa vystríhajúc, vieru našu vždy nezkladne verne vyznávali a podľa nej žili a umreli.

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Veľké úspechy docielila Jednota Katolíckeho ľudu v nedeľu dňa 24. mája. Na území rožňavského biskupstva, kde osvietený pán biskup Ľudvik Balás duchovenstvu a veriacim vrele odporúčal Katolícku Jednotu, utvorená je na veľa miestach. Zarovnak ale aj po iných stranách krajiny utvorili Jednotu nesčíselné obce. Obrovskému zmáhaniu sa tohoto pohybu, tešif sa musí srdce každého katolíka. Dľa najnovších správ utvorená bola Katolícka Jednota na nasledujúcich miestach:

Gyulafehérvár (stolica Alsófehér). Na utvorení shromaždení prítomný bol aj sám biskup sedmohradský gróf Gustáv Karol Mailáth. Shromaždenie zahájil opäťkanonik Jozef Ujfalusi. Krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany a podpredseda Jednoty dr. Mikuláš Zboray vysvetlil vo veľkej reči súrnu potrebnosť združenia sa všetkých katolíkov. Utvorujúce shromaždenie zaključil konečne rečou sám osvietený pán biskup gróf Gustáv Karol Mailáth.

Bodrogkőváralja (stolica Abauj-Torna). V utvorení shromaždení prítomné bolo obyvateľstvo celej obce. Do Jednoty dalo sa hneď na mieste 300 členov zapísať.

Szepestótfalu (stolica Szepes). Na povzbudzovanie a napomínanie tamojšieho horlivého farára Jána Dideczky utvorila sa Katolícka Jednota so 134 členami.

Za miestneho správcu vyvolený je jednohlasne farár Ján Dideczky.

Varannó (stolica Zemplén). Utvorenie Jednoty s 37 členami.

Fülekpüspöki (stolica Nógrád). V utvorení shromaždení rečnili: kanonik, dekan a farár Kamillo Fábrián a zo strediska redaktor Eduard Früchtl. Utvorenie previedlo sa s veľkým oduševnením.

Fülek (stolica Nógrád). Utvorujúce shromaždenie zahájil kvardian františkánskeho kláštora Arnold Kapás. O cieľoch Jednoty rečnil zo strediska redaktor Eduard Früchtl. Do Jednoty vstúpilo 50 členov.

Aknaugát (stolica Máramaros). Pod predsedníctvom dekana-farára Ľudvika Zsetkey utvorenie Jednoty so 41 členami.

Fiume. Utvorujúce shromaždenie svolal profesor hlavného gymnázia Ladislav Kőszegi. Do Jednoty vstúpilo 41 členov. Za miestneho správcu vyvolený je mestský reprezentant Ondrej Superina.

Polyk a Pincze (stolica Nógrád). Na povzbudzovanie dekana-farára Štefana Kronpaszky a učiteľa Ľudvika Filoska previedlo sa utvorenie Jednoty, do ktorej vstúpilo v prvej obci 34 a v druhej 50 členov.

Köbölkút (stolica Esztergom). Utvorenie Jednoty so 150 členami. Miestny správca de dekan-farár Emil Szobitsek.

Rimaszombat (stolica Gömör). Na povzbudzovanie praepošta, dekana farára Ondreja Szemana a katechetu Alexandra Bencsik veľké utvorené shromaždenie, na ktorom vstúpilo do Katolíckej Jednoty 200 členov. Za miestneho správcu vyvolený je praepošt, dekan-farár Ondrej Szeman.

Vágfarkasd (stolica Nyitra). Utvorenie Jednoty Katolíckeho ľudu so 42 členami. Miestny správca je farár Koloman Kőves.

Obce: **Bellatincz, Adrianecz, Beatancz, Deklezsín, Drakócz, Melincz, Genicz a Lipahócz** utvorily Jednotu v spoločnom shromaždení. Miestny správca je farár Karol Zrinyi.

Városszalónak (stolica Vas). Do utvorenej Jednoty vstúpilo 100 členov. Za miestneho správcu vyvolený je veľkostatkár Schmidt a za jeho zastupiteľa farár Franc Szernálovics.

Pankota (stolica Arad). Uvorení Jednoty s veľkým oduševnením.

Felsőelefánt (stolica Nyitra). Na povzbudzovanie farára Jozefa Mitúch utvorenie Jednoty.

Bodrogszerdahely (stolica Zemplén). Utvorenie Jednoty s 200 členami.

Gerencsér (stolica Nyitra). V utvorení shromaždení rečnili: farár Karol Kardoss, krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany Jánoky-Madocsányi a pogranský farár Imrich Karsay, po čom utvorená bola Jednota jednohlasne.

Csitár (stolica Nyitra). Veľké utvorené shromaždenie. Rečnili: krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany Július Jánoky-Madocsányi, dekan Ladislav Fülöpp.

farár Imrich Karsay a okresný notár Július Bihary. Utvorenie Jednoty bolo jednohlasne vyslovené.

Feled (stolica Gömör). V tvorujúcom shromaždení rečnili: farár Karol Szepesi, kováčsky Majster Ján Dobos a vdova Pavlova Guman. Jednota bola jednohlasne utvorená.

Garamszécs (stolica Gömör). Utvorenie Jednoty so 152 členami. Miestny správca Jednoty je dekan-farár Ján Goldis.

Ágostonlak (stolica Gömör). Shromaždenie s utvorením Jednoty.

Csikkeresztúr a Retteg (stolica Szolnok-Doboka). Do utvorenej Jednoty vstúpili všetky rodiny obce.

Oláhlápos (stolica Szolnok Doboka). Jednotu utvorili s voľkým oduševnením.

Bácsgyulafalva (stolica Bács). Utvorujúce shromaždenie pod predsedníctvom kaplána Valenta Dupp.

Szepesremete (stolica Szepes). Na povzbudzovanie farára Franca Sas utvorenie Jednoty so 65 členami.

Füleksáros (stolica Nógrád). Utvorenie Jednoty s 27 členami.

Licze (stolica Gömör). Pod predsvedníctvom dekana-farára Alexandra Harkalics utvorenie Jednoty.

Krásznabéltek (stolica Szatmár). Utvorenie Jednoty s veľkým oduševnením.

Rozsnyó (stolica Gömör). Veľké shromaždenie mestského obecnstva zahájil pápežský praelát, opát-kanonik a farár Franc Fabian. Po zahájení shromaždenia prečítané bolo nasledujúce telegrafické pozdravenie rožňavského biskupa: «V duchu som s mojimi veriacimi, s otcovskou láskou pozdravujem členov shromaždenia Jednoty a úspešnému účinkovaniu jejich prajem božského požehnania. Ludvik, biskup». Do utvorenej Jednoty vstúpili skoro všetci na shromaždení prítomní.

Zarovnak s veľkým oduševnením utvorená bola Jednota na nasledujúcich miestach: **Kismárton** (stolica Sopron), **Sopispatak** (stolica Sáros), **Roskovány** (stolica Sáros), **Gederlak** (stolica Pest), **Dunaszentbenedek** (stolica Pest), **Sárszentmiklós** (stol. Fehér), **Rétszilas** (stolica Fehér), **Hárskút a Dernő** (stol. Gömör), **Alsó a Felsőhang** (stolica Gömör), **Cséke a Magyarsas** (stolica Zemplén), **Csalár** (stolica Nógrád), **Bakonykúti** (stolica Fehér), **Méhi a Pórnalja** (stol. Gömör), **Gesztete** (stolica Gömör), **Palánka a Ujpalánka, Zakárfalva**, kde Jednotu utvorili na povzbudenie farára Antona Pavlovszky.

Handlová (stolica Nyitra). Veľké utvorujúce shromaždenie vydržiaané bolo dňa 24. mája. Vyše tisíc katolíkov bralo účasť na tomto shromaždení a pripojili sa so všeobecným oduševnením ku tábore tých, čo katolíkom Uhorska aj vo verejnom živote to miesto chcu zabezpečiť, ktoré im právne prislúcha. Na chotáre obce dlhý rad kočov čakal a slávnostne prijal neunavene účinného vyslanca krajinského kresťanskej ľud. strany Kolomana Brestyenzkyho, ktorý za hlučného a radostného jasanja ľudu prišiel na veľký rýnok, na ktorom sbor handlovskej hudby otvoril shromaždenie odohraním

hymny. Dekan-farár Ladislav Czeizel povzbudzoval ľud ku pevnému spoludržaniu. Krajinský vyslanec Koloman Brestyenzky rečnil potom o osožnosti Katolíckej Jednoty a o tom, že najhlavnejšie záujmy katolíkov Uhorska len tak možno obrániť, keď všetci pevne spojení v jednom tábore bojujeme za tie sväté ciele, ktoré sme si vytýčili. Vystúpil potom na pódium Vilhelm Ámon a vyzval prítomných, aby čo v najväčšom počte vstúpili do Jednoty Katolíckeho ľudu. Vyvolení boli za tým jednohlasne za predsedu shromaždenia dekan-farár Ladislav Czeizel. za výkonného podpredsedu Vilhelm Ámon a za vodcov skupenín: Pavel Schneider, Ondrej Gürtler, Jozef Woland, Ján Babisch, Anton Pósz, Tomáš Czacchai, Pavel Klein, Ignác Frömmel, Ján Woland, Jonáš Weber, Ján Tonhauser, Georg Pósz, Michal Priviczar, Imrich Benda a Lukáč Gürtler. Posiaľ sa dalo 300 členov zapísať. Možno ale očakávať, že ich aj dobre vyše 800 bude.

Pozsony, Početné obecnstvo inteligencie mesta a okolia shromaždilo sa dňa 28. mája v Prešporke cieľom utvorenia Jednoty. Prítomná bola kapitula a miestne duchovenstvo dostavilo sa tiež vo veľkom počte. Prišiel ta aj podpredseda snemovne a predseda Jednoty Štefan Rakovský. Shromaždenie zahájil praelát kanonik Edmund Zandt. Zo stránky stredišťa rečnil po maďarsky dr. Július Baranzsky. Štefan Rakovszky vysvetlil ciele Jednoty v nemeckej reči. Kanonik Ján Markovics rečnil po slovensky. Do Jednoty dalo sa zapísať 300 členov.

Veľké utvorujúce shromaždenia boli tiež v obciach: **Törökkopány** (stolica Somogy), **Aracs** (stolica Somogy), **Krasznahorka** (stolica Gömör), **Szászhegy** (stol. Csik), **Litke** (stol. Nógrád), **Guszma** (stol. Gömör), **Dobroncz** (stolica Zala), **Szádalmás** (stolica Abauj), **Karácsonyfalva** (stolica Udvarhely), **Keczel** (stol. Sopron).

Selmeczbánya (stolica Hont). Vo veľkom počte dostavila sa inteligencia mesta a okolia dňa 28. mája ku shromaždeniu, na ktorom prítomní boli aj študujúci lesníckej akademie. Shromaždenie zahájil piaristský profesor Pavel Guba. Zo stránky stredišťa vysvetľoval Jednotu redaktor Eduard Früchtl, učiteľ z Nagybánye Edmund Csorba držal veľmi peknú prednášku v slovenskej reči. Do utvorenej Jednoty vstúpilo blízko 600 členov.

Nádszeg (stolica Pozsony). Ku utvorujúcej shromaždeniu išlo sa toľko ľudí, že v školských miestnostiach ani nemali miesta a nepočetni len z vonka slúchali vysvetlenia Jednoty. Shromaždenie zahájil farár Karol Bernkopf. Zo stredišťa vysvetľoval Jednotu Jozef Haller. Za miestneho správcu vyvolili farára Karola Bernkopf. Vodcovia skupenín sú: Ladislav Gáspár, Franc Bartalos, Alojz Gombos, Ludvik Piczek. Do Jednoty vstúpilo asi 500 členov.

Pudmericz (stolica Pozsony). Veľké utvorujúce shromaždenie v prítomnosti horlivých veriacich z obcí: Vistuk, Halmos, Istvánfalu a inteligencie okolia. Boli tam medzi inými: farári Jozef Jankovics, Ondrej Buda-

váry, kaplán Ulrich, notár Nagy, dr. Nagy a iní. Ciele a sriadenie Jednoty Katolíckeho Ludu pri všestrannej pozornosti vysvetlovali pudmerický farár Jozef Jankovics a zo stredišťa dr. Alexander Ernšt. Organizácia Jednoty začala sa hneď v najširších rozmeroch.

Királyrév (stolica Pozsony). Vzdor neprajnému počasiu prišlo veľa Ludu k utvoriacemu shromaždeniu. Farár Štefan Huszár zahájil shromaždenie. Jozef Haller zo stredišťa vysvetloval Jednotu. Do Jednoty dalo sa hneď na mieste zapísať 120 členov.

Bohuniec (stol. Pozsony). Farár Katona svolal svojich veriacich k utvoriacemu shromaždeniu, v ktorom s veľkým úspechom držal prednášku o Jednote. Pod hlbokým dojmom prednášky začala sa hneď organizácia Jednoty.

Pri povážení týchto neočakávane veľkých úspechov na tú myšlienku prísť musí každý katolík, že tu zaiste sám Boh účinkuje v srdciach Ludu, bo obrovské zmáhanie sa Katolíckej Jednoty za časov všeobecnej nevery fažko si je ináč vysvetliť. Nech teda aj Duch svätý osvieti mysle všetkých chladných a lahostajných katolíkov, aby bezodkladne vstúpili do Jednoty ku vlastnému dobrému a ku sláve Božej.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Kreštan-a»!**

POLITICKÉ CHÝRY.

Čo je vstave blázon popísať?

Kto chce vedieť, čo je vstave rozumu a celej rozvahy pozbavený, teda skutočný blázon popísať, nech si prečíta najnovšie výbuchy vzteklej mysle a rozčulenej obrazotvornosti, aké proti kresťanskej ľudovej strane čierne na bielom stoja v 22. čísle «Ludových Novín».

Týždne, ba mesiace prešly, čo sme sa s «Ludovými Novinami» nezaoberali. Robili sme to zo zásady, aby slovenský ľud videl, že nie my štveme a búrime, lež robia to jednostajne tí, čo sa za priateľov a vodcov Ludu natískajú, kdežto sú jeho najnebezpečnejší zvodcovia a ženú ho do hmotnej a duševnej záhuby.

Zášť proti kresťanskej ľudovej strane a pekelná nenávisť vôbec proti kresťanstvu kypí z každého slova, ktoré len na rozum celkom pomätený napísal v bezuzdnej rozhorčenosti nad tým, že sa katolícky ľud Uhorska, teda aj slovenský, ku obrane svojich najsvätejších záujmov v Katolíckej Jednote spája. To vás kole v oči, že sa katolíci proti freimaurerom, socialdemokratom a iným bezbožníkom sduzujú! A ponač kresťanská ľudová strana, ako jediná katolícka strana, na sneme činnú účasť berie v tomto katolíckom pohybe a dosiahla vzdor vašemu brízganiu neočakávane veľkých úspechov aj medzi Slovákmi, to vás úplne pozbavilo rozumu.

Aby ľud videl, čo je vstave docela blázon napísať, len niektoré úrivky uvedieme tu z jeho čerbanín. Píše on toto: «*Ale Judáš Iškariotský nezradil tak biedne Ježiša Krista, ako zradila «kresťanská» vraj Ludová strana slovenský národ.* Či ten blázon, čo toto napísal, nezaslúži, aby ho dobrovoľní ochrancí sviazali a ako verejne nebezpečného človeka do bláznivca odviezli? Kedy zradila koho kresťanská ľudová strana? Jestli máte za zbla svedomia, dokážte to!

Blúzni ale ten vzteklý blázon ešte ďalej: «*Páni nipportisti verejne luhali, verejne odtajili svoj verejný program.* V lži ste počatí, každé vaše slovo, ktoré hovoríte a píšete je samá lož. Vedia o tom všetci, čo vás znajú. Preto vám nikto nič neverí. Dokážte, kedy luhali tí páni nipportisti a jestli chcete, aby vás svet za statočných ľudí držal, dokážte kedy zatajila ľudová strana svoj pôvodný program!

Ďalej len pekelná zlosť, alebo nanajvýš rozčulená obrazotvornosť mohla natchnúť rozumu pozbaveného, aby nasledovné vety napísal: «*oni (kresťanská ľudová strana) sú naši najväčší utlačitelia, oni nás vlastne do žaláru vodila, oni sú pravými pôvodcami černovskej vraždy. Nebyť pod kuratelou stojaceho podpredsedu uhorskej snemovne, nesedel by Hlinka v Segedíne, nehmily by černovské obeť v hrobe.* Na prvý pohľad vidí každý, čo tieto riadky číta, že to len dokonalý a skutočný blázon mohol napísať. Celý svet vie, že ste vy búrili ľud v Černovej, búrili ste ho a búrite ho ešte aj dnes slovom a v novinách. Nie ľudová strana, lež vy ste teda príčinou černovskej vraždy. Nepatrite aj medzi statočných ľudí, kým svoju vinu neuznáte a hnusné pomlavy, bezzá-

kladné návaly proti ľudovej strane roztrusované verejne neodvoláte. Že by podpredseda snemovne pod kuratelou stál, to len naničhodný podliak môže tvrdiť a vie to aj dedinský hlásnik, že kto pod kuratelou stojí, nemôže byť krajinským vyslancom, nasledovne ani podpredsedom krajinskej snemovne. Majiteľ a redaktor «Ľudových Novín» to nevedia.

Píše konečne ten zúrivy blázon: «*Žiaden kresťan a poctivý Slovák nevstúpi do takého nepcvečičku*». Kresťania a poctiví Slováci majú sa teda držať len osvedčených bláznov, vzteklych nepriateľov katolíkov, freimaurerov, socialdemokratov a ateistov. Nie! Čo je veriaca a poctivá Slovač vstúpila už do Katolíckej Jednoty aj v prešporskej stolici aj v Liptove. Vy ale budete u slovenského ľudu celkom odbavení, keď pováži, čo ste v nasledujúcej vete napísali: «*Veru radšej budeme paktovať priam so socialnymi demokratmi, ako so zvrhlými, naničhodnými kňazmi a so skrachovanými, nečestnými zemanmi*». Vy ste zvrhli a naničhodníci a nie kňazi. Vy ste skrachovaní nečestníci, ktorým každý veriaci a poctivý Slovák napozatým chrbát ukáže.

Katolícka Jednota v Liptove.

Katolícka Jednota pekne sa šíri v Liptove a najnovšie utvorená bola v obciach: Liptó-Szent-Erzsébet a Három Szlécs. Musí to byť preto veľmi čudný katolícky muž, čo v «Ľudových Novinách» takto píše: «Vy chcete Katolícku Jednotu» utvoriť bez katolíckeho pokladu? Katolícku Jednotu chcete utvoriť s hrobármi katolíckych ustanovizní? My si najdeme svojich vodcov». — Katolícky muž! Katolícka Jednota sa po celom Liptove utvorí, či vám to bude po vôli, alebo nie.

Nová zákonná predloha.

Minister výučby gróf Albert Apponyi predložil snemu zákonnú predlohu na bezplatné vyučovanie vo všetkých, teda aj v konfesionálnych školách. Udržovatelia konfesionálnych škôl miesto školského poplatku dostanú náhradu od štátu. Dobré! Len aby tým ľudu pomôžené bolo a zachoval sa prísne náboženský charakter ľudových škôl konfesionálnych.

Kresťania kupujte len u kresťanov!

KRAJINSKÝ SNEM.

Červenými socialdemokratmi zpáchaný attentát.

Internacionálni socialdemokrati zpáchali dňa 23. mája hnusný attentát s vraždou v Lujza ulici hlavného mesta. V tejto otázke interpelloval ministra vnútorných záležitostí v zasadení krajinského snemu dňa 27. mája vyslanec kresťanskej ľudovej strany nasledovne:

Georg Szmrecsányi.

Z robotníkov k odbornej organizácii internacionálnych socialdemokratov pozostávajúca banda revolvermi, palicami a kameňami ozbrojená vrútila sa dňa 23. mája, takrečeno v prostredí mesta do bydlia pokojného občana remeselníka s tým úmyslom, aby jeho bydlie a dom zbúrali, jeho samého, jeho rodinu a jeho pracujúcich pomocníkov zavraždili. Tento hnusný attentát sa im — bohužiaľ — z čiastky aj pošťastil.

My, čo žijeme v stredu verejnosti máme príležitosť pozorovať, že tá hŕba, čo sa menuje socialdemokratická strana, od tých čias, ako ju vodcovia nešťastného, včel už zaniklého obdobia ku utlačeniu slobody krajinskej upotrebili, nebezpečne dvíha hlavu a všetkými prostriedkami terorizmu a nezbednosti (Pravda! Tak je! v prostriedku) borí sa na občiansky spoločenský poriadok.

Mikuláš Zboray: Anarchia!

Georg Szmrecsányi: Dôverou sa chová ku vláde, práve preto ale očakáva a očakáva to aj verejná mienka celej krajiny, že vláda zlomí rohy tejto hŕby, bo je k tomu skutočne už posledná hodina. (Pravda! Tak je!)

Mikuláš Zboray: Traba ich rozprašiť!

Georg Szmrecsányi: Internacionálna socialdemokratická strana a jej vodcovia podmanili si už skoro celé robotníctvo hlavného mesta. Následkom toho terorizmu, bojkot a zbytočné štrajky sú natoľko na dennom poriadku a zničili ne jeden kvetúci obchod. (Pravda je! Tak je!)

Odborné organizácie a organizácie robotníkov posiaľ — bohužiaľ — nepracovali v smere, z ktorého by sa na blahonosné a pokojné spoluúčinkovanie dalo zotvárať. Tohoto príčinou je tá okolnosť, že na čele týchto organizácií stoja ľudia nie k tomu povolani.

Vodcovia socialdemokratov nepochádzajú z robotníckej triedy, socialdemokratickí agitátori nepochádzajú z tých (Pravda! Tak je!), čo sa naučili a vedia čo to znamená krvutnou prácou vyrobiť si niekoľko zlatých a z toho živorit. Oni zväčša na nízkom stupni inteligencie stojacu triedu robotníctva ako samožrúti vyžierajú a upotrebujú ku svojim sobeckým cieľom.

Obyvateľstvo hlavného mesta už od týždňov nepokojuje štrajk mäsiarskych robotníkov. Že bázeň pred excessami socialdemokratických mäsiarskych robotníkov nebola bez základu, o tom svedčí smutný pád nešťastného večera dňa 23. mája. (Tak je!) Rečník vysvetlil obšírnejšie príbehy štrajku mäsiarskych robotníkov, ku ktorým patria aj udenári.

Udenárski majstri žiadali od odbornej organizácie vysvetlenia. Na čele tejto organizácie stoja Iudia, čo o udenárstve ani pochopu nemajú. Predseda je akýsi Ignác Biró Blau, tajomník Móric Reisz, dôverník je Messinger.

Béla Csütöry: Samí Angličania! (Smiech.)

Georg Szmrecsányi: Nakoľko terrorizujú robotníctvo internacionálni socialdemokrati, toho dôkazom je, že kresťanskí socialisti pre nich posiaľ ani poriadneho shromaždenia nemohli vydržiavať v Budapešti. Popredným majstrom udenárstva vyhrážajú sa v listoch. Jánovi Bittnerovi sa vyhrážali v listoch, že ho zakolú. Aj udenársky majster Kozalik, obeta tejto maffie dostal takéto listy. Úradné stopovanie policie dokázalo, že v skupenine socialdemokratických udenárskych robotníkov námestia Jozefovho pod náčelníctvom istého agitátora Fröhlicha sošlo sa 50—60 Iudí a ten ich viedol do Lujza ulice pred sklep Kozalikov, do ktorého 20—25 guliek vystrelili z revolverov. Socialdemokrati ale vzdor tomu v jejich novinách búria ešte aj Kellnerov, aby v hostincoch a kaviarňach nevysluhovali udeniny. Pýta sa ministra, či považne neslýchaného terorizmu, k zabezpečeniu občianskeho pokoja náklonný je čo najprísnejšími nariadeniami zakročiť. (Hlučné, všestranné schvaľovanie.)

BESEDNICA.

Dvaja zloději v dome chudobných.

(Dokončenie).

Čert nádhery jaknáhle zaujal svoje miesto, krčil nos s posmešným úsmevom, lebo nebol spokojný s týmto položením. On, Nádhera! V špinavej a smradlavej diere. Ako príde k tomu? Obzre sa po chyži, steny čierne a mokré, náradie žobrácie a povala len že sa nezvalí.

— Čože mám vziať týmto bedárom? — pýta sa sám seba.

K večeru jedon nový hosť došiel do tohto chudobného príbytku. Bol to jedon 23—24-ročný mladík. Vstúpil dnu so spevom a v dobrej vôli. Nepovedal ani slova, vytiahol zo stovovnice čierny chlieb, odkrojil z neho hodný krajec, k tomu jednu cibuľu a chutne si zavečeral.

Neskôr došiel aj otec. Vidno mu bolo z očí, že on musí byť dobrý človek. Veru aj on len to večeral, čo jeho syn. Najneskôr prišla domov chlúba rodiny, jedon 17-ročné pekné dievča.

Vkročiac do izby, pýtala sa:

— Mamička a moja večera čo bude?

Matka naliala mlieka do šialky, položila k nej kus čierneho chleba a postavila pred Helenku.

— Tu máš tvoju večeru, — hovorila matka. — Nech ti chutí. Mlieko je frišké, myslím ti dobre padne po práci.

Čert nádhery zaraz zbadal, že matka nadovšetko miluje svoju Helenku a bola by vstave všetko za ňu obetovať. Chcela by, aby svet jej Helenku obdivoval, sfa kráľovnu krásy. Čert aj to zbadal, že ako to matku zarmucuje, že nemôže dcéru tak obliekať, ako to žiada jej vysokomyselné srdce. A takto ľahko bolo čertovi previesť, na čo sa chytil. Myslel si, že najde v matke dobrú pomoc. Dal sa teda do práce.

Syn a dcéra už spali, keď matka započala tento rozhovor:

— Doista si už aj ty na to myslel, že Helenka blíži sa k vydaju. Jej vrstovnice vydávajú sa rad-radom, ani ona nezostane starou dievkou.

— Prečo to spomínaš? — pýtal sa otec.

— Prečo? Len nezavreme Helenku do kastne, aby ju mládenci nevideli. Dievča je na to, aby sa vydalo. A preto nesmieme hľadať na peniaze. Musíme ju pekne vyobliekať, lebo v jej handričkách, čo by ešte raz tak pekná bola, žiadon mládenec ju nevezme za ženu. Či snád to chceš, aby doma splesnala? To nerobí nič, že je chudobná. Koľko chudobných dievčat vydalo sa za pánov? Aj Helenka môže byť taká šťastlivá. Veď je taká krásna. Len panské šaty jej chybujú. Prstene, náramnica, zausnice... Hej starý, keby sa do Helenky dáky gróf buchnul! Potom by sme aj my mali panský život.

— Ale netáraj hlúposti. Radšej spi.

— Čo tam po spaní. Na to máme dost času, ale roky Helenkine nepristavíme.

— Až chceš, hľadaj bohatého pytača. Ja nedbám, keď aj princ bude, — odpovedal otec posmešne.

— Budem hľadať. Aj najdem, — odsekla žena. — Ale vtedy treba budú Helenke panské šaty, šperky a čo inšie. Bez toho neprídeme k ničomu.

— Dobre, dobre, — dudral otec. Len daj peniaze, zaraz bude všetko. Ja peňazí nemám. Rád som, keď na chlieb vyrobím. Čo ja žobrák? Mne sa ani nesníva o hodvábe a o zlate. Nevie, kým čert ti tieto hlúposti sušká. Nikdy som to nepočul od teba. Umĺkni a darmo ma nehnevaj.

— Prečo by som čušala? Či nenie Helenka tak tvoja, ako aj moja? Čo si ty za otea? Zatvrdlivec. Ani svojmu dieťaťu nedopraje šťastia. Či ona tiež má byť takým žobrákom, ako sme my? Chúda, koľko sa namorduje a čo má z toho? Kus čierneho chleba. Či by sa nedala zceniť jej krása? Len ju pekne obliecť a potom uvidíš, koľko pytačov bude mať. Vieš čo, starý môj? Buď tak dobrý a daj mi ten sto koruník, ktorý si do sporiteľne odložil.

— Čo? Tých sto korun, ktoré som tak ťažko usporil? Máš ty svedomie? Nikdy!

— Ale mužičku, veď nestrovím všetky. A potom to len požičiáš. Ak sa Helenka za bohatého pána vydá, dá ti ich desaťnásobne zpiatky. Veď si ty dobrý a rád máš Helenku.

Tolko hovorila, tak sa lichotila, že konečne zklátila muža. Aj v jeho srdci počala sa hniezdiť vysokomyselnosť. Na druhý deň vybral zo sporitelne tých horkotražko usporených sto korún.

V nedeľu potom šli nakupovať matka s derou. Najprv na šaty. Za to vydali 50 korún. Potom navštívili zlatníka, konečne obuvníka. Peniažky sa chytro minuly. Zo sto korún doniesli domov niekoľko halierov. Otec pravda vadil sa s nimi, hrešil a nadával, ale keď videl o pár dní Helenku v pekných šatoch, uchlácholil sa a myslel, že už teraz všetci bohatí mládenci budú za ňou chodiť.

Dievčafu sa páčil tento nový život. Ba už ani pracovať nemusela, aby si nezodrala ruky a zašanovala krásu. Matka ju každý deň vystrojila na prechádzku, aby si spravila známosť. Ona nešla s ňou, aby nebola na závade a aby sa Helenka nehaňbila za ňu.

Našlo sa dosť fičúrov, ktorým sa zapáčily Helenkyne čierne oči. Boli to ľudia, ktorí poľujú na nezkúsené dievčatá, aby ich cnosti pozabavili. Helenke to veľmi lichotilo, že sa okolo nej majú panskí gavalieri, matka sa tiež radovala, keď dievča peniaze, prstienky, zaušnice a iné veci nosilo domov. Už videla v pamäti ten kočiar, na ktorom sa Helenkyn pytač dovezie. Ale aby ho mohli privítať tak ako sa patrí, tak presťahovali sa aj na iný byt.

Otec klial, brat tiež. Oba sa zdierali v práci, len aby zaokryli výdavky, ktoré sa zväčšili. Predtým tichý príbytok obrátil sa v peklo. Ani susedom sa to nepáčilo. Nechápali, čo sa stalo s Kožucharmi, keď z Helenky takú dámu zrobili. Vedeli o nich, že sú národnári, to ale neuverili, že by im daktorý z vodcov peniaze posielal.

— Chudák otec koľko sa nahluší a peniaze idu na tú uličnicu. Brat chodí v deravých čizmách a otrhaných háboch a ona paskuda v hodvábe a v rukavičkách, — vravievali susedy. — Ometlo a rýl do ruky a nie vejár. Uvidíte, že to nebude mať dobrý koniec. Koľké nafúkané dievčatá pochodily špatne. Aj Betka Vrtkeje. Ale veď viete, čo sa stalo s ňou. Koniec ľubkovanja bolo decko a kolíska. Na môj veru, aj s Helenkou tak bude. Pamätajte.

Susedy mali pravdu.

Vo veľkononočnú nedeľu bola Helenka smutná, nechtutná a nespokojná.

— Čo ti je? — tázala sa matka.

— Nič, — odpovedala Helenka a utrela si slzu v očiach.

— Ale predsa ti je volačo. Vidno ti to z očí. Snáď si prechorela?

Helenka neodpovedala. Zvalila sa na lôžko. Napadly ju boľasti...

Do rodiny prikvitol nečakaný hosť.

— Nepovedala som? Tak jej treba! To je trest pre pýchu, — vravela Caltová.

Neborák otec! Šklbal si vlasy, klial a vyobracal svoju starenu, ale čo to pomohlo. Bol po uši zadlžený.

Syn ho odišiel, lebo nemohol znieť haňbu. Ani hospodu nezaplátil, vyhodili ho von. V zúfalstve sa obesil. Matka s dcérou potlkaly sa po meste.

Čert nádhery jedon deň s blaženým úsmevom oznámil svojmu pánovi: satanovi, že obkradol chudobných.

Takto rozkazuje satan a takto okrádajú aj dnes chudobných tí dvaja zloději: Opilstvo a Nádhera.

Futranský.

CHÝRNIK.

Jeho veličenstvo kráľ a dedič trónu budapešťianskym katolíkom. Do 2000 osvedčených mužských katolíkov šli minulé dni s processiou na milostné miesto Maria-Besnyő, kde držali shromazdenie a z tohoto jeho veličenstvu kráľovi a dedičovi trónu telegrafične vyslovili svoje holdovanie. Došla na to hneď táto odpoveď: «Jeho cisársko- a apoštolsko kráľovské veličenstvo pútnikom do Maria-Besnyő za láskavú rozpomienku vyslovil ráčil najvyššie poďakovanie». Od dediča trónu dorazila nasledovná odpoveď: «Jeho cisárska a kráľovská jasnosť Franc Ferdinand srdečne ďakuje za poslanú lojálnu rozpomienku».

Jubilárne dary rímskeho pápeža. Vo Vatikáne otvorili dňa 24. mája výstavu darov, umeleckých predmetov a cirkevných vecí, ktoré pápež Pius X. dostal z príležitosti svojho 50 ročného kňazského jubiläuma. Na výstave sú aj dary panovníkov. Výstavu obzrel si aj pápež, ktorého vítal náš vatikánsky velvyslanec gróf Szécsen so svojou manželkou. Pápež pred otvorením výstavy prijal velvyslancu a tohto manželku na osobitnom výsluchu, taktiež aj tie dámy, ktoré sriadily túto výstavu.

Dobročinnosť nitrianskeho biskupa. Nitriansky biskup Imrich Bende na obnovenie rim.-kat. školy v Kochanovciach daroval 500 korún.

Španielsky kráľovský pár vo Viedni. Španielsky kráľ Alfons so svojou manželkou kráľovnou Viktoriou koncom septembra príde do Viedne na návštevu jeho veličenstva kráľa. Na tejto návšteve španielsky panovník úradne predstaví svoju mladú manželku nášmu kráľovi. Španielsky kráľovský pár ešte v októbri lanského roku mal navštíviť jeho veličenstvo, ale vtedy návštevu pre nemoc kráľa odročili.

Dobročinný dar. Generálny direktor košicko-oderbergskej železnice Peter Ráth poslal 3000 korún na nemocnicu, ktorú chce postaviť turčiansky dobročinný ženský spolok v Turč. Sv. Martine.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup košický dr. August Fischer-Colbrie slávil dňa 28. mája svoje meniny, z tejto príležitosti pozdravily ho všetky stoličné a mestské notability, spolky a školské vrchnosti, pripojili sa ku nim aj duchovenstvo a veriaci celého biskupstva a prosili Všemohúceho vo vrúcnych modlitbách, aby horlivého arcipastiera cez mnohé letá v stálom zdraví udržať ráčil. V deň svojich menín slúžil osvietený pán biskup svätú omšu už zavčas rána v ústave vojanskom a po svätej omši vojanským mladikom udeľoval sviatosť birmovania. V tenže deň o 11. hodine predpoludním účasť bral na ročnom shromáždení autonómneho katolíckeho kruhu, na ktorom jeho excellencia Eugen Bercelly, predseda kráľovskej tabule, ako predseda kruhu veľmi peknú prednášku držal o katolíckom duchu a o spojení a prácach katolíkov. Po shromáždení povolal osvietený pán biskup jeho excellenciu a viacerých členov kruhu ku svojemu stolu. Dňa 30. mája prijal osvietený pán biskup v praeparandii a v kláštore mníšiek Uršulínok viacej členov do marianskej kongregácie. Dňa 25. mája bola slávnostná prehliadka textilných nástrojov v gazdovskej ženskej škole kláštora Uršulínok. Tieto nástroje daroval spomenutej škole na prosbu osvieteného pána biskupa minister obchodu Franc Kossuth. Pri slávnosti zastupoval ministra hlavný župan Ladislav Szalay. V prítomnosti stoličných a mestských kruhov začali hneď prácu na nových strojoch, počom nasledovala večera, ktorú samé školáčky hosťom pripravily. — Spolok sv. Imricha košických juristov odbavoval dňa 24. mája zábavný večierok v biskupskej zahrade, ktorú osvietený pán biskup ku tomuto cieľu prepustil, ba na nasledujúcej večery aj sám účasť bral. — Mestský lekár dr. Eugen Vondracsek odbavoval dňa 30. mája 30-ročné jubileum svojho blahonosného lekárskeho účinkovania. — Na území biskupstva utvorená je najnovšie Katolícka Jednota vo Vranove s 37 a v Bodrogszentmihálye s 200 členami.

Zemetrasenia. V Kecskeméte dňa 25. mája predpoludním o 9. hod. 10. min. pocítili mocné, strašným podzemným rachotom sprevádzané zemetrasenie. Ľudia nastrašení vybehli na ulicu. Po prvom zemetrasení, ktoré trvalo 10—15 sekund, o 10. hod. 8. min. nasledovalo druhé, prudšie, ktoré už aj budovy otriaslo a trvalo 20 do 25 sekund. Tretie zemetrasenie bolo o 10. hodine 19. min, ktoré trvalo 5—6 sekund. Múry domov sa popukaly, na mnohých miestach srútily sa komíny, náradie sa prevrhlo, obrázky popadaly zo stien, okná sa popukaly a nádoby porozbíjaly. Na viac miestach srútily sa steny, strechy bez toho, žeby sa bolo udalo nešťastie. Zajímavé je, že v západných častiach Kecskemétu zemetrasenie nepocítili. V Cegléde len najsilnejšie zemetrasenie pocítili. — V Nagykörosi v nedeľu 24. mája predpoludním o trištvrte na 10. hod. bolo zemetrasenie, ktoré trvalo asi 5 sekund. Obyvateľstvo sa náramne zdesilo. O štvrt na 11. hodinu bolo silnejšie zemetrasenie, ktoré trvalo 10—12 sekund. Zemetrasenie otriaslo okná, náradie pohýbalo a sklenné nádoby sa porozbíjaly. —

V Budapešti bolo zemetrasenie dňa 28. mája o 9. hod. 25. min. predpoludním. Otrás zeme s podzemným hrmostom spojený cítiť bolo len na peštianskej strane.

Lúpežná vražda v Dánoši. Ešte lanského roku v lete na pustatine Dánoš (stolica peštianska) spáchali vandrovní cigáni hroznú lúpežnú vraždu. Ukrutným spôsobom zabilí krémára Szarvasa, tohoto manželku a mladú chovanicu a kočiša Tabányiho, ktorý náhodou prišiel do krémy. Potom podpálili krému, aby ich ohavný zločin nevyšiel na javo. Úžasná vražda vzbudila v celej krajine obrovské rozčulenie. Cigánov po dlhom stopovaní pochytili a po viacmesačnom vyšetrowaní postavili pred súd. Pojednávanie trvalo vyše mesiaca. Prírodné je, že cigáni zafate tajili, avšak poniektorý z nich sa počas pojednávania predsa preriekol. Porotci všetkých obžalovaných cigánov uznali za vinných. Následkom toho očakávalo sa, že viacerých cigánov odsúdia na smrť, čo sa ale nestalo. Výrok súdnej stolice pre budapeštianske okolie dňa 29. mája predpoludním bol vyhlásený. Dia tohoto výroku: Ján Balog Párnó odsúdený je doživotne do trestnice, Ludvik Lakatoš Dolár doživotne do trestnice, Stojka Bajka na 15 rokov do trestnice, Tuta Balog Kolompár na 15 rokov do trestnice, Ján Lakatoš Kuna na 15 rokov do trestnice, Vrana Némét (Marča Trokár) doživotne do trestnice, Čorosla Surányi (Angela Lakatoš) na 5 rokov, Julča Lakatoš Luterna na 5 rokov do trestnice, Ignác Surányi na 6 rokov do trestnice, Martin Surányi na 8 rokov do trestnice, Lidia Liza Surányi na 3 roky do trestnice, Zelfi Kolompár na 1 rok do žalára, Erža Lakatoš na 4 roky do trestnice, Buer Kolompár (Lina Lakatoš) na 1 rok do žalára, Julča Surányi na 1 rok do žalára, Maria Lakatoš Káči na 10 mesiacov do väzenia. Rózu Lakatoš, ktorá bola hlavným svedkom v pravote, súdna stolica oslobodila. Cigánky s bedákaním počúvaly výrok a viac z nich hodilo sa na zem. Predseda Kamill Rónay sa potom radom spýtal odsúdených, či sú spokojní s výrokom? Viacerí s cigánov sa neuspokojili s výrokom a oznámili nullitu.

Srútil sa most na Váhu. Správa košicko-oderbergskej železnice postavila nový most nad Váhom pri Budatíne. Starý železničný most práve vtedy rozberali, keď nastala povodeň. Plte, brvná, kláty, ktoré voda sobrala, povylamovali stĺpy lešenia, následkom čoho starý železničný most srútil sa do vody a celé riečište zahatil. Správa železnice naložila, aby pod vodou nachádzajúce sa časti mostu rozhodili dynamitom. Direcciona porobila dala všemožné prípravy, aby plte po Váhu chodiť mohli bez prekážky.

Fajčenie detí. Stolica Zala utvorila nové štatúty, v ktorých deťom niže 15 rokov zakazuje fajčenie. Štatúty zakazujú, aby deťom predávaly ciparety, dehan alebo zápalky. Kto sa previní proti tomuto zákazu, toho potresú po 100 korún siahajúcou peňažitou pokutou. Rodičia a tútori povinní sú pozor dávať na svoje deti, v tom páde ale, keď toto zameškajú, budú tiež prisne trestaní.

Chýry zo Spiša. V Lubici majú stavať fabriku na holinu a vojenskej súkno. Treba 200.000 korún, ktorá summa sa skrze akcie má sozbierať, jedna akcia je 200 korún. Mesto značí akcie v cene 40.000 korún a dá fundus. Radostná to vec, že naša stolica aj v tomto ohľade tak pekne napreduje! — Dr. Ján Vajdovszky, titulárny kanonik a dekan farár vo Vlachoch 1000 korún a potrebné drevo daroval na stavať sa majúcu rímsko-katolícku školu v jeho filiálke v Kolinfalve, kde v krompachskej fabrike pracujúci chudobní robotníci bývajú. Ján Vajdovszky je opravdu kňazom podľa srdca Ježišovho, podľa možnosti každú dobrú vec podporuje. On mnoho prispeje k udržaniu tamojšieho dievčenského ústavu mníšiek. Pre Katolícky Kruh dom kupoval. Do kostola uviedol spev gregoriánsky, čo ho tiež stálo a stojí mnohé obete. Boh ho živ ešte mnohé roky. — Dňa 11. mája pred poludním o 11. hod. sa pri Starej Vsi jeden veľký ballón spustil, ktorého cestovateľa: jeden akademický professor a pruský kapitán sa udajne toho istého dňa ráno o 5. hodine dali z mesta Köln (Západné Nemecko) na cestu. V Novom Tarhu (Galícia) si sadli na železnicu a tak sa vrátili domov. — V mesiaci apríli odviezli od nás na železnici do iných krajov Uhorska 77 kusov rožného statku, 747 kusov oviec a 55 ošípaných, do cudzozemska 68 kusov rožného statku a jedného koňa. — Pekná slávnosť bola dňa 10. mája v Matheovcach. Štyria robotníci Scholtzovej fabрики dostali listiny uznania aj peňažitú odmenu za ich vernosť, oddanosť a usilovnosť, s ktorou asi 50 rokov v tej fabrike pracovali. Tí nasledovania hodní rooťníci sú: Georg Grexa, Ján Drobný, Ferdinand Molnár a Jakub Prax. Prví dvaja dostali listiny uznania od ministra a po 100 korún, ostatní dvaja dostali tiež listiny od košickej obchodnej komory a po 50 korún. Po slávnosti majiteľa fabрики všetkých 700 robotníkov pohostili. — V obci Prackfalva 62-ročný skladník železiarne Csákovskej sa asi pred štyrmi týždňami náhle ztratil. Nedávno ho voda pri meste Gölnicz vyrútila. Teraz vyšetrujú, čo sa s ním stalo. — V Podhradí Robert Vaskó otvoril advokátsku kanceláriu. — V obci Toriszka sa dňa 25. mája mládenec Ján Csipkala, ktorého teraz zo vojaka odobrali, v kréme do žandárov dal. Jeden žandár prinútený bol sa brániť a v tom so šablou takú ranu zapríčinil tomu výstupnému mládenecovi, že následkom toho zomrel. — Vo Vyšnej Šuňave dňa 9. mája Jozef Hudák spadnul z voza, takže zarezostal mŕtvý. — V Nedeckom Zámku sa dňa 20. mája dvoročného dieťa parádneho kočiča Horničáka medzi bavením v studni utopilo. — V Starej Vsi sa v jednu nedávnu noc dvaja mládenci Ján Kosztelnicsák a Ján Makovicz do jednej krémy vlámali a tam cigare kradli. To je veru veľmi špatná vec! — V lese obce Závadka dňa 20. mája medzi stinaním dreva jeden strom na Jána Jureka z Vikartovec spadnul a ho tak ťažko ranil, že keď ho do novoveského špitála viezli, ešte na ceste zomrel. — Aj minulého týždňa sme mali dobrý čas, dážďa bolo hojne. Ľudia sa neznajú rozpamätať, že by už da-

kedy bol býval v máji tak prajný čas, ako tohoto roku. Na pekné úrody máme výhľad. Zachráň nás Bože aj naďalej!

Chýry zo Šariša. *Prešov.* Šťastlivý Prešov môže byť so všetkým právom povedať. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie ako starostlivý otec v krátkom čase už druhý krát navštívil toto mesto. Dňa 31. mája dorazil sem s raňajším vlakom a slúžil v hlavnom kostole hrubú sv. omšu. Pod sv. omšou školské deti prednášali spev gregoriánsky. Deti v tomto speve vyučil p. učiteľ Ferdinand Roják. Osvietený pán biskup prijal potom s krásnou rečou 25 členov do kongregácie mariánskej. Po pobožnosti členovia ženskej kongregácie pripravili v katolíckom kruhu Rákócziho ku počte osvieteného p. biskupa prednášku. Obed dali Matej Uhlárik, predseda kráľovského súdu, ako predseda kruhu a jeho manželka, ako predsedkyňa mariánskej kongregácie. Po obede prijal osvietený pán biskup do mariánskej kongregácie gymnaziálnych žiakov vo fantiškánskom kostole, za tým nasledovala slávnostná prednáška žiakov v gymnaziume a konečne večer o 6. hodine odbavoval osvietený pán biskup záverečnú mariánsku májovú pobožnosť. Vrúcne vďaky jeho osvietenosti tak za jeho návštevu, ako aj za toto posilnenie v duchu kresťanskom. — Dňa 30. mája vlámal sa akýsi bezbožník cez okno do katolíckeho kostola a ukradol z buksi asi 20 korún. — *Kisszeben.* Vrelá túžba tunajších veriacich sa konečne vyplnila. Neunavene horlivý praepošt a farár Hartsar zaopatril pre farský kostol krásny nový organ. Organ zhotovil chýrny organár Otto Rieger. Z poverenia biskupskej vrchnosti organ verejne odobral Ludvik Konrády. — *Lénártó.* Tunajší farár Edvard Absolon složil v Budapešti doktorát z cirkevného práva. — *Sárosizsép.* Minulé dni zúrili tu požiar, ktorému padlo v obeť 11 domov a pobočné stavania. — *Sárospatak.* Edmund Koncz, okresný kommissár s tunajším farárom a učiteľom Rudolfom Forbik utvorili v tejto obci a vo filiálkach Jednotu Katolíckeho Ľudu.

Záležitosť novej budovy baňsko-bystrického gymnázia. Minister verejnej výučby gróf Albert Appony cestou nadžupana stolice zvolenskej upovedomil mesto Baňskú Bystricu, že novú budovu pre tamojšie gymnázium spolu s internátom pre žiakov postaví, jestli si mesto na tento cieľ zadováži vyhladenú Szumrákovu zahradu pre pozemok a raz na vždy so 100.000 korunami prispeje ku trovám vystavenia novej gymnaziálnej budovy.

Vraždy. V Štiavnickej jedon vojak, menom Zabkovič minulého dni z neopatrnosti postrieľal svojho ujca a jeho 7-ročnú dcéru, ktorá ešte v ten deň zomrela. — V tom istom čase v Hodruši udal sa tiež podobný prípad. Baník Ján Skladány išiel zavčas rána na postriežku. Pytláka na postriežke dopadol lesný mládenec Béla Durman a chcel mu odobrať zbraň. Ponevác sa baník sprotivil, lesný mládenec dvakrát strelil naňho a ťažko ho ranil. Ťažko raneného pytláka odviezli do štiavnickej nemocnice.

Nová fabrika vo Zvolenskej Lupči. Vo Zvolenskej Lupči tamojší nožiarski majstri blízko železničnej stanice postavili si fabriku na nože. Minister obchodu to-
muto podniku udelil 40.000 korún podpory a iné vý-
hody. Nová fabrika na materiál dostala od ministra 7000
korún a na tri roky čo obchodnú istinu 2500 korún.

Židovský klam a mam. Židovskí agenti po Orave
mnohých ľudí oklamali so Singerkami, to jest mašinami
na šitie. Vrchnosť tú vec oznámila ružomerskej sédrii,
kde bude vyšetrovanie. Židovskí agenti dozaista viac za
agentov so Singerkami do Oravy nepôjdu a Oravci há-
dam tiež hockomu ľahko na sladké slovo nesadnú.

Pozvanie. Slovenská robotnícka mládež v Buda-
pešti usporiada v nedeľu dňa 7. júna 1908. v miestno-
stach «P. Iparosképzökör»-u (VIII., Alföldi-u. 13.) diva-
delné predstavenie, spojené s tanečnou zábavou, na
ktoré vás úctive povoláva riaditeľstvo. — Predstaví sa:
«SIROTA». Obraz zo života v 4. dejstvách od Mariny
Olgý Horváthovej. Začiatok o 8. hodine večer. Hudba
slovenská. Vstupné v predodpredaji: I. miesto 1 koruna
50 hal., II. miesto 1 koruna 20 hal., III. miesto 90 ha-
lierov, IV. miesto 60 halierov. Večer pri pokladnici:
I. miesto 1 koruna 60 halierov, II. miesto 1 kor. 30
halierov, III. miesto 1 koruna, IV. miesto 70 halierov.
Miesto na státie 40 halierov. Tanečné odznaky možno
dostať večer pri pokladnici, pre mužských za 40 hal.
Vstupenky možno dostať u ktoréhokoľvek riaditeľa a
večer pri pokladnici. Otvorenie pokladnice večer o 7-mej
hodine. — Úctive prosíme veľactené obecenstvo, aby sa
aspoň niekoľkými minútami pred 8. hodinou večer do-
stavil ráčilo, aby tak obvyklé vzájomné uvítanie sa, mo-
hlo byť ešte pred ôsmou hodinou odbavené. Lebo vše-
obecná žiadosť je, aby čas ku tanečnej zábave určený
na žiaden pád ukrátený nebol. Riaditeľstvo.

HOSPODÁRSTVO.

Stav siatin.

Dľa výkazu krajinského hospodárskeho spolku stav
siatin dňa 27. mája v Uhorsku bol nasledujúci:

Arad. Následkom nedostatku dážďa a znovu na-
stalého veľkého horka zvlášte oziminy, lež aj kukurica
a cukrová repa celkom zaostávajú.

Baja. V tomto mesiaci sme nemali dážďa, siatiny
sa preto zhoršily. Jedna tretina ozimín je obstojná, dve
tretiny sú ale celkom zlé, k očakávaniu je zlá úroda,
jariny hy dážď mohol ešte napraviť.

Debreczen. Suché počasie; pre veľké horká naj-
viacej trpia pasienky. Na Hortobágyu posiaľ neukazujú
sa kobyľky.

Győr. Stav siatin bol by posiaľ obstojný, na jariny
je dážď veľmi potrebný.

Kaposvár. Jariny mnoho trpia pre veľké suchá,
oziminy sa lepšie držia a sú dosť pekné. Umná krma,
ako osika s ovsom a červená datelina zväčša zaostaly,
lúky sú tiež slabé a bude málo sena. Kukurica a ze-
miaky sa nevyvíňujú, cukrová repa zarovnak a veľmi
ju žerie chrobač. Počasie je vetrivé a chladné. Dážďa
nebolo ani tu, ani na celom okolí.

Kassa. Jednostajne veľké suchá, jestli sa čas chytro
nepremení, budeme zlú žatvu mať.

Léva. Počasie trochu zchladilo, rosa je na šťastie
hojná, čo všetkému osoží, ukazuje sa pekná úroda nie-
len v Leviciach, lež aj v celej stolici, v zahradách veľkú
škodu robia húsenice.

Miskolcz. Dni sú vôbec teplé a vetrivé, zem je
veľmi vysušená. Oziminy sú ešte obstojné, jariny sotva
stoja volačo. Jačmeň a kukurica sú slabé.

Nagykanizsa. Pšenica ide do zrna, raž odkvitla,
horká sú veľké, jarná krma sa nevyvíňuje, jestli čo-
skoro nebude pršať, upadneme do nešťastia.

Nagyszeben. Oziminy a jariny pre nedostatok
dážďa zasekly. Kukuricu a zemiaky okopávajú.

Nagybeeskerek. Pšenica teraz ide do klasu, pre
veľké suchá nemôže napredovať, jestli čoskoro pršať
nebude, budeme mať smutnú žatvu. Kukuricu okopá-
vajú, dážď je veľmi potrebný.

Nagyvárad. Jednostajne horká škodia jarinám, ozi-
miny sa ešte držia. Na raži sa ukazuje hrdza, zvlášte
v okrese darecskskom.

Nyiregyháza. Veľké horká ako v kanikule náramne
škodia nielen oziminám, lež aj jarinám. Onehdy pršalo
trochu, čo na siatiny veľmi dobre účinkovalo.

Nyitra. Počasie je tohoto týždňa premenlivé, po-
vetrie zchladilo trochu, ba v nedeľu v noci málo pršalo.
Dážď je veľmi potrebný, oziminy idu do klasu, jariny
dosť dobre stoja, ovocia bude tohoto roku menej, lebo
veľkej škody narobily chrústy. Sena bude hodne.

Pancsova. Ozimná pšenica, jačmeň a kukurica pe-
kne stoja, bárs je dážď veľmi potrebný. Ovos a jarný
jačmeň pre nedostatok dážďa veľmi zaostaly.

Sopron. Povetrie náhle zchladilo. Často popršava.
Jariny a oziminy pekne stoja. V zahradách veľkú škodu
robia húsenice.

Szatmár. Stále veľké suchá, dážď je veľmi potrebný.
Kukuricu a repu po prvé okopávajú.

Sátoraljauhely. Oziminy sú dobré jariny sa pekne
vyvíňujú, výhlady sú na stredno-dobrá úrodu.

Temesvár. Suchá škodia jarinám a aj oziminám,
všetko by ešte napraviť mohol dážď.

Versecz. Oziminy vzdor nedostatku dážďa ešte pe-
kne stoja, jestli bude o niekoľko dní pršať, je všetko
dobré. Kukurica sa pekne vyvíňuje.

Zalaegerszeg. Počasie je stále horúce a suché.
Predvčerajší dážď všetkému osožil. Zem ale nemá ešte
vlahy. Jestli čoskoro nebude pršať, nielen krma, lež aj
obilnia vystavené sú nebezpečiu.

Zenta. Suchá ešte vždy trvajú. Dnes je zamračené
lež neprší.

Vychovajme pána z nášho syna?

Už aj na dedine sa stáva, že keď daktory chlapec lepšie číta, krajšie píše a šikovnejšie počtuje, ako jeho spolužiaci, rodičia chcú z neho pána vychovať. To im radia priatelia a príbuzní a možno aj pán učiteľ. A otca napadne hrdosť a povie blažene: «Ani nedovolím, aby môj syn Janko zem oral. Môže byť aj z chudobného chlapca Pán».

A tak sa stane, ako povedal otec. Janka oblečú do panských šiat, vyložia ho na voz a pracú ho do mesta. Už aj táto prvá cesta sekla žilu na otcovom pugyláre, nuž ale tešia ho s tým, že len prvý rok je drahý, neskoršie lacno dajú učenosť. Len že Janko z roka na rok viac a viac koštuje. Otec počiatkom každého školského roku vyvedie z maštale pár koní, volov, alebo kráv. Keď sa statok minie, príde rad na zem. Chudíak, robí to so strachom a s výčitkami, a už dávno obanoval, že chce vychovať pána zo svojho syna Janka, ale už je v tom, nenechá to tak. Chlapec tiež nechce počuť o tom, aby sa vrátil ku halene a ku krpcom. Nech nikto nepovie, že Pavel Pokrievka pána chcel vychovať zo svojho syna, len že nemal k tomu peňazí. «Keď aj zahyniem, ale Janko musí byť pánom!» hovorí otec. A z Janka zostal pán. Je pravda, že draho prišiel k tomu, lebo otec utratil majetok, ostatné deti prišli o dedičstvo, ale to nič nerobí. Hlavná vec je, že je Janko pánom.

Nuž ale akým pánom? Keby otec vedel, že Janko, ktorý keď je doma na dedine, zneváži sedliakov a len horko-fažko dotkne sa tej trúby, ktorú na hlave nosí, jako ponížene sa klania v úrade svojmu predstavenému. Keby poznal všetky starosti, ktoré v sebe nosí, že môže prísť od neho schopnejší do úradu a mu chlieb odoberie. Že keď mu pero pred časom vypadne z ruky, čo potom? Keby otec vedel, ako neporiadne, nemravne a bezbožne nažíva v meste jeho drahý syn? Keby vedel, že tá bladosť tváre, čo on panskou barvou pomenoval, je vlastne tajná nemoc, ktorá ho pomaly sožiera. Keby vedel, že Jankova panština nenie iné, ako maľovaná bieda, veru že by ho radšej videl pri pluhu...

Nuž ale či deti chudobného človeka nemajú napredovať? Tým majú byť, čím je ich otec? Pýtate sa.

Nie! Nech sa učia a nech sú viac, ako je ich otec. Len že neslobodno poblúdiť. Nech nevedie rodičov vysokomyselnosť pri výchove detí a nech si nemyslia, že je všetko smotánka u tých pánov, ktorým tak závidia. Dost je tam biedy. Sotva je pána, čo by nebol zadlžený až po uši. A aj takých je málo, ktorí by boli spokojní so svojim stavom, hoc veľký plat majú. Horký že je to panstvo! Sú učení mladíci, ktorí vychodili tie najvyššie školy, majú aj obsit na psej koži, to jest diplom a predsa sú bez úradu. Celé dni hladujú. Chodia od dvier ku dverám za chlebom a radi sú, keď môžu za deň 40 do 50 halierov vyrobiť s perom. Či nenie lepšie aj tomu najbiednejšiemu robotníkovi? Veď tento najmenej dve koruny vyrobí, a jak nenie socialdemokrat je aj spokojný. A nielen on zarába, lež aj žena a deti. Vo včulajšom čase dobre platia robotníkov, nie ako volakedy. Tá sila, ktorú Boh láskavý dal do rúk robotníka, je dobrým kapitálom. Donáša ona veľké úroky. Čo ale stojí učenosť toho mladíka, ktorý sa trápil 16—20 rokov v školách, a keď skončil učenie, nemá chleba a rád je, keď môže denne pár halierov vyrobiť? Takýchto pánov nevychováajte rodičia z vašich synov! Nech sa učia tie vaše deti čím usilovnejšie, lebo vo včulajšom svete bez istej učnosti neprídu k ničomu. Volakedy nemali ľudia na to takú potrebu. Inakší bol svet a nebol taký tuhý zápas za kusom chleba. Vy nevychováajte pánov z vašich synov, lebo z toho i tak len škodu máte, lež posielajte ich do gazdovských, do hospodárskych škôl. Nech sa naučia dôkladne k tomu umelectvu, ako treba dobytok chovať a ako zem obrábať. A keď sa to všetko dokonale naučia, nech idu k pluhu a nech na poli a v maštali zaslúžia si úroky od toho kapitálu, čo ich školy koštovaly. Takto robia aj v druhých krajinách, a tí mladíci sú o mnoho šťastlivejší, ako keby v úradoch sedeli.

Záhorský.

DOPISY.

Havka (Hóka, Spišská Magura).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Úctive prosím, ráčte v «Kresťan»-e uverejniť tieto riadky.

V tej malej obci bola nedávno licitácia, na ktorej

sa role za neslýchane veľkú cenu predaly. Za pol štvrtky polovky (asi polšestnástky) role dalo sa 3000 korún, vyseje sa na nej asi 10 gbelov ovsu a druhý kúsok, na ktorom sa 4 gbelov ovsu vysejú, predal sa za 2500 korún. Poznamenať musím, že ťažko zarobené americké peniaze urobili tú vysokú cenu. Pohoršlivé pri tej licitácii bolo to, že brat na brata bil. Pri tej istej príležitosti sa z jednej štvrtky štvrtá čiastka fundusa predala za 400 korún. Tu zase švagor na švagrinu bil. To je veru nie po kresťansky! Kresťanská láska prid kráľovstvo tvoje!

Gazda.

***

Stará Ves (Szepesófalú, Magura).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom milom «Kresťane».

Znovu len o nesmiernej bezočivosti krivonosov znie nóta. Je totiž v tej obci istý Jakub Korn, sklepník z vyvoleného národa, ktorý — pohorší sa svete — s Pannou Mariou a s malým Ježišom ozdobené veci predáva. Hľa, kde je reč o kšefte, tam sa žid ešte aj s tým zaoberá, čo zo srdca nenávidí. A — žiaľbohu — najdu sa takí kresťania, ktorí sú židovi v tom na pomoci, keď od neho také veci kupujú. Kresťania, chyďte sa už raz rozumu, postavte sa na nohy a nedovoľte, aby zúrivi nepriatelia Kristovi so svätými vecami kupčili. To tak môžete a musíte prekážať, jestli ich zďaleka obijdete. U nás v Magure je u mnohých ešte aj tá smutná obyčaj, že sviečky jdo kostola od krivonosov kupujú a to bez nutnej potreby; však máme — chvála Bohu — už viac kresťanských spolkových sklepov a v Starej Vsi tiež troch kresťanských sklepníkov. Kedy sa už budeme držať toho vznešeného hesla: «Kresťania, kupujte len u kresťanov?» To je našou prísnu mravnou, svätou povinnosťou, keď chceme byť opravdoví, dôslední a rázni kresťania!

Nechajme už nateraz tie smutné a pohoršlivé veci, obráť svoj zrak na jednu radostnú vec, ktorú sme o Starej Vsi počuli. A to je tá, že tamojší múdrejší gazdovia už tiež uznávajú potrebu toho, aby sa kresťania-katolíci v jeden tábor spojili. Minule ustanovili, že o krátky čas držia shromaždenie a utvoria Jednotu Katolíckeho Ludu. Dobrú cestu začínate nastupovať milí Starovesčania! Sláva vám! Zvláštna sláva vášmu pánu rychtárovi Antonovi Koščelničákovi a Antonovi Kovalskému, ako statným horliteľom v tejto veci! Len sa

hore! Však vy ctení spolubratia starovesskí máte byť v Magure to, čo je oko v ľudskom tele! Vy máte byť zrkadlom, svetlom a skvelým príkladom celej Magury! Aj to spomnem, že Jednota Katolíckeho Ludu má doteraz tam osem údov. Traja už boli tuná spomenutí a ostatní sú: notár okresného súdu Ludvik Degré, zverolekár Franc Mohl, Anton Kovalszky, Michal Kovalszky a Jozef Novák gazdovia. Pevne úfam, že najbližšie aspoň 50 členov bude mať tam tá Jednota.

V susedných Mafašovcach sa už tiež zjavila jedna lastovička, ktorá ohlasuje, že o krátky čas sa aj tam začne vyvíňovať Jednota Katolíckeho Ludu, ten prvý člen je Ján Klorusz, gazda. Vitáme vás v našom slachetnom tábore!

Člen Jednoty Katolíckeho Ludu.

***

Z Vrbového.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kresťane».

Naše mesto je miešané hniezdo. Je tu katolíkov 2500, židov asi 1600, luteránov asi 1200. Náš pán farár je poriadny ľudák, páni sú privržencami tej srtany, ktorá je vládnu. Lud je z väčšej čiastky národníarskym, čo je buhužiaľ. Náš lud je zaslepený a omámený, jako tí židia, ktorí nechceli Pána nášeho Ježiša Krista za Spasiteľa uznať. Od pradávnych rokov je u nás rychtárom lekárnik Gejza Bobok, ktorý je dnes boháčom veľkým. Je on dobrý človek, lebo vláde sa nikdy neprotiví, je on milý človek, lebo aj liek dá za peniaze, je on vážny človek, lebo váži aspoň 75 kilov; je on dobrý katolík, lebo aj do kostola vôjde kedy-tedy; je on milý človek, lebo milo shrnie groše za liek; je on múdry človek, lebo vie, že biele nenie čierne.

S Bohom.

Matkovics.

***

Od Pastuchova.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom «Kresťane».

Nám len neprestávajú ubližovať, že syslov jeme. Kto že môže za to, že zauchá a chuť sú veľmi rozdielne a potom veď človek nevie, od čoho sa stane tučným. My sme tu pomiešaní s luteránmi, ktorí pri volbách tak držia s nami, jako kohút s kohútom a či baran s baranom. Lenže buď česť výnimkám, lebo sú

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú jako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeno ťarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplatí, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávajú do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne platiť, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárskeďy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcellovaní na pomoci je v každom ohlade. Ústav na jednoduchý list bár komu schotue ovnoveda.

aj medzi nimi všetkej predpojatosti zbavení ľudia, ktorí nehľadia na to, že kto, ale čo, Ináče pokoj je u nás.

S Bohom.

Neluterán.

***

Stará Ves (Spišská Magura).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom obľúbenom «Krestane».

V tejto obci dňa 24. mája bolo shromáždenie v záujme Jednoty Katolíckeho Eľudu. Rečníkom bol farár richvaldský. Miestny účinný rychtár sa mu poďakoval za prednášku. Všetci prítomní s veľkou oduševnenosťou vstúpili do tej Jednoty, ktorá má tam už teraz vyše 80 členov a to samých mužských. Predsedom sa stal richvaldský duchovný a jeho zastupiteľom Jozef Gürsching, obuvník; za vodcov skupenín vyvolení sú: Anton Kovalszky a Franc Ogilovics, vážení gazdovia. Okrem tých veľké zásluhy má ohľadom tamojšieho utvorenia Jednoty oduševnený miestny rychtár. Sláva jomu, vyvolenému podpredsedovi a vodcom skupenín ako horľiteľom v tejto veci; spolu sláva aj všetkým ostatným členom starovekým!! Starovešania ukázali teraz, že sa nedajú zahňať a že chcú shvele svietiť v celej Magure! Milí Starovešania pokračujte na tej začatej dobrej ceste, celá Magura vás bude nasledovať.

V susednej Nedeci sa v pondelok Turiňný utvorí Jednota Katolíckeho Eľudu.

Katolíci do jedného tábora, lebo sila je v sjednotení!
Člen Jednoty Katolíckeho Eľudu.

Pomáhajme úbohým Slovákom.

Obec Rástočno v stolici nitrianskej je celkom zničená. Hrozný požiar na popol obrátil 70 domov a 200 pobočných stavísk. 600 úbohých Slovákov ostalo bez prístrešia. Z dymiacich sa rumov jednotajne slyšať žalostný nárek nešťastného ľudu. Matky hladujú a na vysušených nádrach odumierajú im nemlúvniatka, studený vietor duje holými múrami, dažď slzami miešaný zmáča obličaj nariekajúcich.

Pomáhajme nešťastným Slovákom!

Ukážme svetu, že sme jejich bratia.

Skladajme naše haliere, aby neboli odkázaní na podporu Čechov a nerozmnožovali počet vyfahovalcov.

Láskavé milodary ochotne prijme a na patričné miesto odošle aj

Redakcia «Krestana».

Krestania, kupujte len u krestanov!

Krajinská jubilárna púť do Lourdesu pohne sa dňa 8. augusta pod protektorátom jeho excellencie najdôstojnejšieho pána dr. Júliusa Városoho, arcibiskupa kaločského. Duchovné vodcovstvo pútnikov prevádza výbor z viacej duchovných pozostávajúci. — Smer cesty: Budapest—Vieden—Salzburg—Innsbruck—Maria-Einsiedeln—Genf—Lyon—Bern—Paray le Monial—Cette—Lourdes—Lyon—Bern—Innsbruck—Vieden—Budapest. Ceny: I. trieda 460 korúu, II. trieda 320 korún, III. trieda 210 korún. Programmom a vysvetlením ochotne posluži Franc Fehér, farár. Ebed, stolica ostrihomská. Štefan Domonkos, Nyúlfalva, stolica Győr, Lenárd Hegedüs, Bajmok, stolica Bacs a Štefan Benyács, Csacza, stolica Trencsén. — Nasledujúca krajinská jubilárna púť pohne sa dňa 8. augusta z Budapešti. Smer cesty: Budapest—Viedeň—Maria-Einsiedeln—Lyon—Lourdes—Marseille—Genua—Rím—Florenz—Venedig—Fiume—Budapest. Ceny zúčastnenia: I. trieda 560 kor., II. tr. 450 korún, III. trieda 250 korún. Dotyčno tejto púte programmom a vysvetlením ochotne poslužia Franc Fehér, farár. Ebed, stolica Ostrihom a Štefan Pasztorek, Tököl, stolica Pest.

Ku 21. číslu pripojený bol objednávateľov kôs sbierajúci hárok, kto objednanie na kosa ešte nepreviedol a potrebuje dobré kosa, nech objednanie čím skorej odošle, aby dľa predpisu čím skorej a svedomite prevedenie bolo. Sbíerajúci hárok treba poslať na adresu: Sohr. Tulipán kosa vývozná osada.

Púť na milostné miesto Maria Remete. Na vedomie dávam všetkým bratom a sestram v Kristu, že v nedeľu dňa 14. júna slovenskí veriáci z Anjelovhopoľa (Angyalföld) usporiadajú púť na milostivé miesto Maria Remete. Dňa 14. júna v svätotrojčnú nedeľu ráno o 6. hodlne bude svätá omša za pútnikov n PP. Karmelitov. Processia pohne sa od PP. Karmelitov z Anjelovhopoľa o 7. hodine ráno. Na milostnom mieste bude sv. omša, kázeň a sved v slovenskom jazyku, popoludní o 3. hodine budú litánie. Po litániach v mene Božom navrátíme sa nazpät ku PP. Karmelitom, kde dostaneme pozhnanie a odtiaľ každý do svojho bytu sa navráti.

Spisy redakcii zaslané.

Kráľovna sv. Ruženca. Mesačné sošity. S odporúčaním vys. d. spišskej biskupskej vrchnosti, ako aj predôstojného Otca Provinciala dominikánskej rehole. Vychádzajú na 1. v každom mesiaci. Predplatná cena na celý rok 80 kr. (160 haliarov). Sostavuje Stefan Pironcsák v Jablonke (Orava), na ktorého sa majú zaslať predplatné peniaze, alebo milodary na vydávanie týchto sošitov venované.

Sviatosť birmovania, pre birmovancov. Napísal dekan a farár dr. Jozef Janda (Csermend, u. posta Kis-Vicsáp, Nyitra megye). 32 strán. Cena 10 haliarov. Vrele odporúčame.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt roka	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výš-označené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

Odkazy redakcie.

P. St. P. V. L. Prepíšeme a uverejníme.

P. J. K. Sz. Odovzdali sme do patričných rúk.

P. J. K. Hochštetno. Teda ste dobre okrstil tú starú židovku. Zaiste ste si ale na krstinách hodne zapil, že ste tolko hlúposti vo vašom dopise načarbal.

P. Alfonzko. P. Čo nového v Orave? S Bohom.

P. P. B. Oznam pozde prišiel.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 3. júna.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 21·90—23·50, stolnobelehradská K 22·35—23·35, peštianska K 21·70—23·30, banátska K 21·60—22·20. — *Raž*: prvotriedna K 19·90—20·20, druhotriedna K 19·70 do 19·90. — *Jačmeň*: prvotriedny K 13·50—13·80, druhotriedny K 13·10—13·50. — *Ovos*: prvotriedny K 14·70—15·10, druhotriedny K 13·90—14·70. — *Proso*: K 9·50—10·00. — *Kukurica*: Kor. 13·15—13·35. — *Repica*: —K —.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	17·50	17·30	17·10	16·90	16·70	16·50	16·10
č.		7	7½	8			
K		15·30	13·70	7·50			

Za 50 kilogramov i s vrecom.

Drobné otruby: K 6·00, hrubé K 6·80.

Ďatelinové semä: čistené K 200·00—210·00, lucerna čistená K 160·00—170·00 za 100 kilogr.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 4·50—4·70, žlté K 5·10—5·30 za 100 kilov.

Strova: Fazula veľká biela K 14·00—15·00, miešaná strakavá K 12·00—13·00. — **Hrach**: nelúpaný K 28·00—30·00, lúpaný K 23·00—43·00. — **Šošovica**: čistená K 40·00—70·00. — **Konopné semä**: K 25·00—26·00. — **Mak**: K 64·00—68·00. — **Rasca** (kmin): Kor. 116·00—. Všetko po 100 kilogr.

Slivy: bosenské (100 kusové) K 13·25—14·00, srbské (100 kusové) K 12·50—12·75.

Lekvár: srbský K 31·00—31·50, slavonský K — do — za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 80·00 do 80·50, kockový K 82·00—83·50, žltý K 80·00—80·50 za 100 kilogr.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 36·50, fiumánsky White-Star (***) K 30·50 za 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 132·00—133·00, vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 107·00—108·00, 3-kusová K 114·00—115·00, vidiecka K — za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný odanový vo veľkom K 162·00 do 163·00. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 54·00—54·50.

Vajcia: prima uhorské K 72, od Tisy K 70—71, sedmohradské K 69—70 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Maslo: k čaju K 2·60—2·70, k vareniu K 1·40—1·50, syr 24—32 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy krmené K 1·20—1·30 kilogr.; kurence k smaženiu K 2·00—2·80, kurence k pečeniu K 2·00—2·20, sliepky na polievku K 3·60—4·40 za jeden pár.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

Slabosť

nervoznosť, krče, klopanie srdca neznamená od keby potrebujeme Fellerov Elsa fluid. Jeden tucet na prábu 5 K franko. Objednajte u V. Eugena Feller, Stubica, Kostolná-ulica 18 číslo. (stolica Zahreb.)

Dada.

Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hneď

Beretvás-pastilly

ktoré za desať minút zastavia najtužšie migrén-hlavybole. = **Cena K 1.20.**
Lekárnu odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni a drogerii.

Dorába Tomáš Beretvás, lekárnik Kispest. Pri 3 škatalkách zasielka franko..

Vyplatí sa samo sebou

Na prábu 3 dni posielam moje pôvodné, najfajnejšie niklované la solingské nožnice k strihaniu vlasov, dľa podmienok mojho cenníka, teda bez rizika pre objednávateľa, abyh presvedčil každého o nedostiziteľnej vitednosti tohoto stroju. — Stroj na strihanie vlasov číslo 9150. shotovený je z la solingskej ocele, feniovo niklované, s 2 hrebienkami k pozdvihnutiu, strihá cez 2. zubov, dĺžka rezu bez hrebienka 3 mm. s tenkým hrebienkom k pozdvihnutiu 7 mm. s hrubým hrebienkom k pozdvihnutiu 10 mm. Kus s rezerv strunou a úpravou upotrebenia,

tak že bárko aj nezbehlý môže vlysy strihať K 5.50; číslo 9151. Nožnice na bradu 1/2 mm. dĺžka rezu. výstroj ako č. 9150. len s odpovedne menší stroj, bez hrebienkov k pozdvihnutiu k 5.—; č. 9154. Stroj k strihaniu vlasov II. kvality s otvorenou strunou K 4.80; č. 9155. Nožnice na bradu bez hrebienkov k pozdvihnutiu 1 mm. dĺžka rezu komplet K 4.50; č. 9152. Najfajnejší stroj k strihaniu vlasov, najlepšia precizna robota, holičom zvláste k odporúčaniu, komplet K 10.—; č. 9153. Nožnice na bradu bez hrebienkov k pozdvihnutiu 1/2 mm. dĺžka rezu K 8.—; č. 9156. Nožnice pre kone, alebo psov, nevyhnutne potrebne pre majitelov koní a psov K 5.50. — Stroje treba vždy dobre olejovať, odporúča sa zvláste olej z kosti, flaska K — 20. vädzia K — 40. Stroj na strihanie vlasov nemal by chýbať v žiadnej domácnosti z ohľadov komedity a zdravotnych!

Trovy kúpy nahradia sa behom štvrt' roka!

Zasiela s postovon dobierkou
c. a k. dvorný liferant . . .

Hans Konrad

Vývozný dom Brůx, 1296. (Čechy).

Cennik s 3000 vyobrazeniami posielam na žiadost každem zdarma a franko.

Na predaj hospodarstvo v dolnom Rokúsku pôl hodiny od železnice 39 pochof dobrej zeme votroch kusoch s celým inventarom voetko je posiate a vysadné. Cena 20.000 zl. Potrebne je 12.000 zl. Predošlá majitelka má na tom hospodarstve poistených 2500 zl. Od toho sa ročite plati 100 zl. úrokov. Po jej smrti tych 2500 zl. pripadne majitelovi čo sa z kupnej ceny odrata. Blizšie vysvetlenie dá Tomáš Istvának Pframa číslo 17. o. p. Eckartsau dol. Rakúsko.

Poveterná - harmonika.

Osozná novota!
Čarokrásna muzika!

Tento stroj možno upevniť na domy, stromy a žrte v zahradách a pri najmenšom vetriku vydáva on luhobzučné hlasy a akordy. Poveterná harmonika je 28 cm. dlhá a koštuje kus **len 3 kor. ; len** s postovou dobierkou rozposiela c. k. dvorný liferant **Ján Konrad Brůx** vývozný dom hudobných strojov 1295. (Čechy) Treba žiadať si franko a zdarma veľký cennik s viac než 3000 obrazmi.

Za učňa

prijmen 14, alebo 15 ročného chlapca z poriadnej rodiny. — Dostavit sa môže hued. Taktiež prijmem kovačskeho pomocnika v mladších rokoch na stálu prácu. Plat dľa dohovorenia. — Hlásif sa treba pod adresou Michal Rajter kovácký majster Kispřona o. p. Nemetpróna (stol. Nyitra.)

Pre zníženie fabričných dorobov 500 tuctov nesožitých plachiet z plátna

250—200 cm. obšité zvláste fajnej jakosti predáva sa 6 kusov po K 14.30.

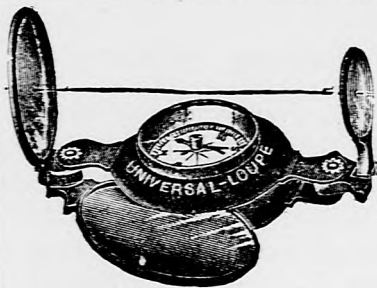
Hostincom a kúpeľným ústavom sa zvláste odporúča. — Fabrika na tkaniny plátna a bavlny:

Bratia Krejcar, Dobruschka (Čechy).

Velkolepé novoty: zefir, batist a v látkach ku praniu. Oxford, damast, bielizen stolová a postelná. — Viborná jakost vzorky franko. —

Zvláštnosti k vystrojeniu mladých.

Nové vačkové d'alekohladitko s kompasom a zrkadlom

k složeniu s viditkom na veľku dialku, k upotrebeniu aj ako zväčšujúce sklo paliace sklo a zrkadlo oči. Lahko k nose-niu vo vačku kus len K 1.50, 8 kusy 4 kor. Vpáde nezodpovie vrátia sa penaze. Zasiela s postovou dobierkou, alebo pri predbežnom zaslaní peňazi

c. a kr. dvorný liferant

HANS KONRAD vývozný dom Brůx, No. 1294. (Čechy).

Zdarma a franko dostane na žiadost každý moj hlavny cennik s 3000 vyobrazenim.

Ktorá kosa je najlepšia?

pyta sa mnohé kosal probujúci a mnokokrát hospodár. Na toto odpovedáme dľa našho presvedčenia: najlepšia kosa na svete je

General Dewett kanonovej ocele kosa

Ohranná známka.

Ktora sa shotovuje zo zvláštnej kanonovej ocele z miešaniny nejslachetnejších kovov zloženej a odborne uneleckým sposobom dvojnásobne stúženej, tak še vlastnosť vytravalost jej nachodi sa na tom najvyššom stupni a premáha všetko možné tohoto odboru.

Spůsob dorábamia kós tohoto odboru je tajomstvom fabriky, následkom čoho lahkosť, trvácnosť a ostrost takejto kosal sú počudovania hodné.

Atresa Pánu Pavlovi Sohr Szill 13. číslo (Stol. Somogy.)

kam všetkým na general Dewett kosal počáznóm dopisovanim a objednanim, treba sa obrátiť. — Pri objednaní 5 kusov kós počtove útraby plati fabrika. Pri objednaní 10 kusov plati počtove úraty a pripojuje jednu kosu na pridavok zdarma. — Za každú kanonovej ocele kosu prejma sa dobrostanie, nezodpovedná kosa vymtieha sa dobrou kosou kanonovej ocele (zokusenosti ale vieme, že medzi tisíc kosamiani jedna je nie zlá).

General Dewett kosou kanonovej ocele na 250—300 rokov môže sa kosif po jednom ostreni, jedno kuvanie dostatočue je na viacej dni.

General Dewett kosa, kanonovej ocele, zasiela sa ku ruce chlapa sostavená nakuvaná a vyprobovaná.

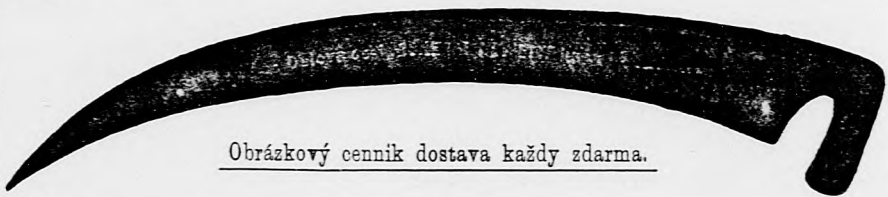
Pri Gneral Dewett kose z kanonovej ocele odberatel nemá žiadného risika bo nezodpovedná kosa zameni sa za dobrú.

Preto nech nikto kosal od nikoho neobjednáva a nekupuje, kým neurobil probu s kosou General Dewett z kanonovej ocele. A sme o tom presredčeni, že kto ráz robil s takouto kosou inéj kosal nikdy do ruky nevezme.

Sbieratelia objednavatelov maju zvláste vyhody. — Hárky k sbieraniu odberatelov a iné tlačivo su pre bár kobo na pohotove Cennik nech si každý na dopisničke pyta. Ceny Gnerále Dewett kós z kanonovej ocele:

60	65	70	75	80	85	90	95	100	110 cm.
90 kr.	95 kr.	1 zl.	1 zl. 05 kr.	1 zl. 10 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 20 kr.	1 zl. 25 kr.	1 zl. 30 kr.	1 zl. 50 kr.

Dávame nákovie, striebro ocelova nákova a kladivko pár za 85 kr. Amerikánska osielka, ku Dewett kose najlepšia 20 kr. Zvláštna Novota: Privilegovaná užva na kosu 1 kus 20 kr., 10 kusov 1 zl. 50 kr. Britva diamantovej ocele so zaruokou pát rokov 1 zl. 5 kr. pekná schránka britvy darmo.

Obrázkový cennik dostava každý zdarma.